

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Lublinie

LLU.410.001.06.2025

**Pani
Beata Wagner
Kierownik Miejskiego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Puławach**
ul. Leśna 17
24-100 Puławy

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Wykonanie budżetu państwa w 2024 r. – wykorzystanie dotacji z budżetu państwa na zadanie z zakresu administracji rządowej dotyczące wypłaty bonu energetycznego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Puławach (dalej: Ośrodek lub MOPS).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Beata Wagner, Dyrektor Ośrodka od 11 marca 2020 r.
Okres objęty kontrolą	Rok 2024 oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planowaniem i wykonaniem ustawy budżetowej na rok 2024. W przypadku konieczności porównania niektórych danych z danymi za lata 2021-2023 okres kontroli obejmuje również te lata.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura NIK w Lublinie
Kontroler	Dariusz Barej, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LLU/13/2025 z 20 stycznia 2025 r. (akta kontroli str. 1-2)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny pod względem legalności, rzetelności i gospodarności wykorzystania przez MOPS dotacji celowej z budżetu państwa na wypłatę bonu energetycznego.
Zakres kontroli	Podstawą sformułowania oceny były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych: – szczegółowe badanie próby wniosków o wypłatę bonu energetycznego w zakresie terminowości i rzetelności ich rozpatrywania, – weryfikacja wypłat bonu energetycznego, – analiza prawidłowości i terminowości sporządzenia rozliczenia otrzymanej dotacji na wypłatę bonu energetycznego. Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. <i>Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.</i>

III. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ocenia w formie opisowej realizowanie przez Ośrodek zadań związanych z przyznawaniem i wypłacaniem wnioskodawcom bonu energetycznego.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Do MOPS w Puławach złożone zostały 3002 wnioski o wypłatę bonu energetycznego, z których pozytywnie rozpatrzono 2652 (tj. 88,3%). Ponad 95% z nich rozpatrzono w terminie do 60 dni, a pozostałe w terminie od 61 do 112 dni od daty ich wpływu do Ośrodka. Pomimo przekroczenia terminu rozpatrzenia 275 wniosków, w 158 przypadkach nie zawiadomiono strony o przyczynach niezakończono sprawy w terminie, a w 74 zawiadomienie takie wysłano dopiero po upływie 60-dniowego terminu.

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

² W kontroli wykonania budżetu państwa w 2024 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

Analiza 50 postępowań wykazała, że bony energetyczne przyznawane były na podstawie rzetelnie zweryfikowanych wniosków o ich wypłatę, a decyzje odmowne były uzasadnione przekroczeniem kryterium dochodowego przez wnioskodawców. Przed wydaniem decyzji odmownych nie zawiadomiono wnioskodawcy o niespełnieniu przesłanek do wydania decyzji zgodnej z żądaniem strony, możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań oraz o możliwości przedłożenia dodatkowych dowodów.

Dotacje na wypłatę bonów energetycznych zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem i rzetelnie rozliczone, a świadczenia zostały wypłacone w 2024 r. w kwocie ogółem 929,8 tys. zł. Analiza 80 wypłat bonu energetycznego wykazała, że w terminie do 14 dni wypłacono świadczenia na podstawie 46 wniosków, a pozostałych 34 w terminie od 15 do 70 dni od dnia złożenia wniosków. Terminy te wynikały z przyczyn niezależnych od Ośrodka m.in. z oczekiwania na informacje z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i z urzędu skarbowego, niezbędne do weryfikacji danych zawartych we wnioskach oraz ustawowych terminów wnioskowania o przyznanie i przekazanie środków na ten cel.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Wykorzystanie dotacji celowej z budżetu państwa na zadanie z zakresu administracji rządowej dotyczące wypłaty bonu energetycznego.

1. Do 30 września 2024 r. złożono 3002 wnioski o wypłatę bonu energetycznego. Nie wystąpiły przypadki wpływu wniosków do MOPS po tym terminie.

(akta kontroli str. 3-5)

2. W terminie określonym w art. 4 ust. 5 ustawy z dnia 23 maja 2024 r. o bonie energetycznym oraz o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia cen energii elektrycznej, gazu ziemnego i ciepła systemowego³, tj. do 60 dni od dnia złożenia wniosku, rozpatrzono 2698 wniosków o wypłatę bonu energetycznego, w tym 2441 pozytywnie i 257 odmownie.

(akta kontroli str. 3-5)

3. Po upływie terminu 60 dni zostało rozpatrzonych 275 wniosków (9,2%), w tym 211 pozytywnie i 64 odmownie.

Analiza ww. 275 wniosków wykazała, że:

- od dnia złożenia prawidłowego wniosku do dnia zakończenia postępowania upłynęło od 61 do 112 dni (tj. średnio 72 dni)⁴. W okresie tym prowadzono weryfikację wnioskodawców i związaną z tym korespondencję z Urzędem Skarbowym, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych i innymi instytucjami;
- w przypadku 158 wniosków (57%) Ośrodek nie zawiadomił wnioskodawcy w trybie art. 36 § 1 i § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁵ o braku możliwości zakończenia sprawy w ustawowym terminie, tj. 60 dni od dnia złożenia wniosku. W 74 przypadkach zawiadomienie przekazał po upływie od 61 do 108 dni od dnia złożenia wniosku.

(akta kontroli str. 32-38, 114-120)

³ Dz. U. z 2024 r. poz. 859, ze m., dalej: ustawa o bonie energetycznym.

⁴ Od 61 do 70 dni 157 przypadków, od 71 do 80 dni 63 przypadki i od 81 do 112 dni 55 przypadków.

⁵ Dz. U. z 2024 r. poz. 572, dalej: Kpa.

Kierownik Działu Świadczeń Rodzinnych Ośrodka wyjaśniła, że nie było przypadków, w których wstrzymano się z rozpatrzeniem wniosków ze względu na brak środków finansowych przeznaczonych na ich wypłatę. W celu przyspieszenia rozpatrywania wniosków zatrudniono jedną osobę na umowę zlecenie, a przyczyną przedłużających się postępowań była głównie czasochłonna weryfikacja wniosków, w tym korespondencja z Urzędem Skarbowym, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych i innymi instytucjami.

(akta kontroli str. 39-40, 110-113)

4. Bez rozpoznania pozostawiono 29 wniosków w tym:

- 17 złożonych dwukrotnie przez tych samych wnioskodawców;
- trzy z powodu niezłożenia korekty w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania, określonym w art. 24a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych⁶ w zw. z art. 4 ust. 12 ustawy o bonie energetycznym;
- dwa przesłano do organu zgodnie z właściwością;
- jeden z powodu zgonu wnioskodawcy;
- jeden ujęty dwa razy w systemie;
- pięć umorzonych na podstawie podań złożonych przez wnioskodawców.

(akta kontroli str. 3-5)

5-6. Złożone do MOPS w 2024 r. wnioski o wypłatę bonu energetycznego zostały rozpatrzone do 23 grudnia 2024 r.

(akta kontroli str. 3-5, 23-24, 32)

7. W przypadku 529 wniosków świadczenia wypłacono w terminie do siedmiu dni od dnia ich rozpatrzenia, natomiast w przypadku pozostałych 2112 wypłat dokonano w terminie dłuższym niż siedem dni⁷.

(akta kontroli str. 3, 5, 19, 21-22)

8. Do 24 grudnia 2024 r. osobom uprawnionym, których wnioski rozpatrzone pozytywnie wypłacono bon energetyczny.

(akta kontroli str. 23-24)

9. Analiza 40 wniosków rozpatrzonych pozytywnie wykazała, że:

- zostały one złożone do 30 września 2024 r., były kompletne i prawidłowo wypełnione. Zawierały elementy określone w art. 3 ust. 5 ustawy o bonie energetycznym i były zgodne ze wzorem zamieszczonym na stronie internetowej Ministerstwa Klimatu i Środowiska w Biuletynie Informacji Publicznej;
- zostały zweryfikowane pod względem liczby osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego oraz kryterium dochodowego. Czynności te zostały udokumentowane wydrukami z bazy PESEL, informacjami z ZUS i Ministerstwa Finansów, notatkami służbowymi z weryfikacji faktycznej liczby gospodarstw domowych przebywających pod jednym adresem;
- 12 wniosków złożonych zostało w związku z art. 2 ust. 8 ustawy o bonie energetycznym i sprawdzone pod kątem wpisania głównego źródła ciepła do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB), a w aktach spraw znajdowały się wydruki „Deklaracji dotyczących źródeł ciepła i źródeł spalania paliw”;
- w jednym przypadku od dnia złożenia wniosku do dnia jego rozpatrzenia upłynęło 63 dni. Pomimo to nie zawiadomiono wnioskodawcy o braku

⁶ Dz. U. z 2024 r. poz. 323, ze zm.

⁷ Różnica między liczbą wniosków rozpatrzonych pozytywnie (2652) a wypłaconych bonów (2641) dot. wypłat niezrealizowanych z powodu zgonu osób przed wypłatą świadczenia.

możliwości zakończenia sprawy w ustawowym terminie, tj. 60 dni od dnia złożenia wniosku;

- rzetelnie ustalano przeciętny dochód za 2023 r. na osobę⁸;
- w jednym przypadku ze względu na przekroczenie kryterium dochodowego nie wypłacono pełnej kwoty świadczenia, stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o bonie energetycznym, lecz kwotę 657,79 zł stanowiącą różnicę pomiędzy kwotą bonu energetycznego, a kwotą przekroczenia przeciętnego dochodu za 2023 r. na osobę;
- informacje o przyznaniu bonu energetycznego przesyłano pocztą elektroniczną na adresy podane we wnioskach. W aktach 17 spraw, w których wnioskodawcy nie wskazali adresu poczty elektronicznej, zamieszczono pisemne informacje o przyznaniu bonu do odbioru osobistego, zgodnie z art. 4 ust. 10 ustawy o bonie energetycznym.

(akta kontroli str. 58-97, 125-127)

Analiza 10 spraw załatwionych odmownie wykazała, że:

- wnioski zostały złożone do 27 września 2024 r., były kompletne i prawidłowo wypełnione oraz zawierały elementy określone w art. 3 ust. 5 ustawy o bonie energetycznym, zgodnie ze wzorem zamieszczonym na stronie internetowej Ministerstwa Klimatu i Środowiska w Biuletynie Informacji Publicznej;
- wnioski zostały zweryfikowane pod względem liczby osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego oraz kryterium dochodowego. Czynności te zostały udokumentowane wydrukami z bazy PESEL, informacjami z ZUS i Ministerstwa Finansów;
- w sześciu przypadkach wnioski rozpatrzono w terminie wskazanym w art. 4 ust. 5 ustawy o bonie energetycznym (do 60 dni), w czterech w terminie od 80 do 93 dni od dnia złożenia wniosku. W dwóch przypadkach Ośrodek nie zawiadomił wnioskodawcy o braku możliwości zakończenia sprawy w ustawowym terminie, tj. 60 dni od dnia złożenia wniosku;
- wydane zostały decyzje administracyjne odmawiające przyznania bonu energetycznego, zgodnie z art. 4 ust. 9 pkt 1 ustawy o bonie energetycznym. Decyzje zawierały uzasadnienie i pouczenie o możliwości odwołania. Zostały doręczone wnioskodawcom za pośrednictwem operatora pocztowego;
- przyczyną odmowy przyznania świadczenia było przekroczenie kryterium dochodowego określonego w art. 2 ust. 1 ustawy o bonie energetycznym;
- przed wydaniem decyzji nie zapewniono stronie możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

(akta kontroli str. 48-57, 125-125)

10. Ośrodek w dniu 13 sierpnia 2024 r. przekazał do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego (dalej: LUW) w Centralnej Aplikacji Statystycznej wnioski o przyznanie dotacji na sfinansowanie wypłat bonu energetycznego i koszty obsługi zadania (na kwotę 916,7 tys. zł), a w dniu 6 września 2024 r. korektę wniosku (na kwotę 1185,6 tys. zł).

Decyzje Wojewody Lubelskiego przyznające środki na realizację zadania zleconego dotyczącego wypłaty bonu energetycznego z 16 października 2024 r. (592,8 tys. zł) i z 13 listopada 2024 r. (482,1 tys. zł) zostały wprowadzone do budżetu Miasta Puław y zarządzeniami Prezydenta Miasta Puław y (dalej: Prezydent Miasta) z 30 października i z 15 listopada 2024 r. Na wypłatę bonów przyznano ogółem 1043,6 tys. zł, natomiast 31,3 tys. zł stanowiły koszty obsługi.

⁸ Sprawdzono 10 wniosków o podwyższonym świadczeniu w związku z art. 2 ust. 8 ustawy o bonie energetycznym).

Środki finansowe na wypłatę bonów energetycznych wpłynęły do Urzędu Miasta Puławy (dalej: Urząd Miasta) 17 października i 18 listopada 2024 r. w kwotach zgodnych z zapotrzebowaniem przekazanym do LUW: 2 października i 8 listopada 2024 r. (było to odpowiednio: 592,8 tys. zł i 482,1 tys. zł, ogółem 1074,9 tys. zł), a do MOPS przekazane zostały w trzech transzach w dniach: 22 października, 22 listopada i 5 grudnia 2024 r. Prezydent Miasta poinformował, że środki przekazywane były na wniosek MOPS.

Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że w 374 przypadkach wypłaty bonu energetycznego nie zostały zrealizowane przez MOPS niezwłocznie po ustaleniu uprawnienia do przedmiotowego świadczenia ze względu na brak środków finansowych.

(akta kontroli str. 13-20, 98-100, 107-109, 126)

11. Na realizację zadania w zakresie przyznawania i wypłaty bonu energetycznego w 2024 r. wydatkowano 957,7 tys. zł, z tego na wypłaty bonu energetycznego 929,8 tys. zł. Koszty obsługi zadania wyniosły 27,9 tys. zł i stanowiły 3% dotacji wypłaconych w Ośrodku, zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o bonie energetycznym. Zostały poniesione na zatrudnienie pracownika (na umowę zlecenie) w okresie od 1 sierpnia do 31 października 2024 r. (13,4 tys. zł), zakup licencji programu do obsługi świadczeń (6 tys. zł), zakup tonerów i materiałów biurowych (3,5 tys. zł), zakup druków wniosków o wypłatę bonu energetycznego (1,4 tys. zł) oraz opłaty za przekazy pocztowe (3,6 tys. zł).

Zwrotu niewykorzystanych środków (117,2 tys. zł) dokonano na rachunek bankowy Urzędu Miasta 31 grudnia 2024 r., a na rachunek bankowy LUW środki te zostały przekazane 8 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 14, 23-31)

12. Analiza 80 spraw (na kwotę 18 057,79 zł) wykazała, że w terminie do siedmiu dni od dnia rozpatrzenia sprawy świadczenie wypłacono w 15 przypadkach, w terminie od ośmiu do 14 dni w 29 przypadkach, od 15 do 30 dni w 20 przypadkach, od 31 do 50 dni w siedmiu przypadkach i od 51 do 70 dni w dziewięciu przypadkach.

(akta kontroli str. 101, 102-106)

Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że pierwsze wypłaty bonu energetycznego mogły zostać zrealizowane dopiero 31 października 2024 r. Pierwsza transza środków na sfinansowanie bonu energetycznego została przekazana na konto Urzędu Miasta w dniu 17 października 2024 r. Zarządzeniem Prezydenta Miasta z 30 października 2024 r. środki te zostały wprowadzone do planu finansowego Ośrodka i po tej dacie realizowane były pierwsze wypłaty bonu energetycznego.

Prezydent Miasta poinformował, że ustawa o bonie energetycznym nie wskazuje ściśle określonego terminu wypłaty bonu energetycznego (np. do 5 lub do 10 dnia miesiąca), dlatego zarządzenia lub uchwały w sprawie zmian w budżecie Miasta, podejmowane były zwyczajowo na koniec każdego miesiąca. Po wprowadzeniu decyzji do planu finansowego Ośrodek niezwłocznie wypłacił świadczenia do wysokości przyznanych decyzją środków finansowych.

W przypadku 80 skontrolowanych wniosków, do 17 października 2024 r. (tj. do dnia otrzymania przez Urząd Miasta dotacji z LUW, rozpatrzonych i zakwalifikowanych zostało do wypłaty 25 świadczeń. Wypłaty na podstawie tych wniosków dokonane zostały w terminie od 14 do 70 dni od dnia złożenia wniosku.

(akta kontroli str. 13-20, 46, 98-109, 128-129)

13. Dyrektor Ośrodka przekazała 30 stycznia 2025 r. do Urzędu Miasta rozliczenie dotacji celowej udzielonej na wypłatę bonu energetycznego i na koszty obsługi. Prezydent Miasta 30 stycznia 2025 r. przekazał wymienione rozliczenie do LUW. Dane wykazane w rozliczeniu były rzetelne i wynikały z ewidencji księgowej.

(akta kontroli str. 19, 21-24)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności MOPS w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W 158 przypadkach (57% badanych) wnioski nie zostały rozpatrzone w ustawowym terminie 60 dni, a Ośrodek nie zawiadomił wnioskodawców o braku możliwości zakończenia sprawy w terminie. W kolejnych 74 przypadkach wnioskodawców zawiadomiono po upływie od 61 do 108 dni od dnia złożenia wniosku.

Zgodnie z art. 4 ust. 5 ustawy o bonie energetycznym, wniosek o wypłatę bonu rozpatruje się w terminie 60 dni od dnia jego prawidłowego złożenia.

Art. 36 § 1 i § 2 Kpa stanowi, że w każdym przypadku niezakończenia sprawy w terminie organ administracji publicznej jest obowiązany zawiadomić strony, podając przyczyny zwłoki, wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia. Ten sam obowiązek ciąży na organie administracji publicznej również w przypadku zwłoki w załatwieniu sprawy z przyczyn niezależnych od organu.

Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że brak zawiadomień wnioskodawców w trybie art. 36 § 1 i 2 Kpa wynikał z czasochłonnej weryfikacji rozpatrywanych wniosków, a także unikania dodatkowych obciążeń finansowych Ośrodka (koszt listu poleconego w 2024 r. wynosił ok. 11-12 zł).

(akta kontroli str. 32-38, 42-97, 110-120)

2. W MOPS nie zapewniono stronie możliwości czynnego udziału w prowadzonych postępowaniach. W analizowanych 10 sprawach zakończonych wydaniem decyzji odmownej, nie wysłano do wnioskodawców zawiadomień informujących ich o możliwości wypowiedzenia się, co do zebranego materiału dowodowego przed wydaniem decyzji.

(akta kontroli str. 48-57, 125-126)

Zgodnie z art. 10 § 1 Kpa organy administracji publicznej obowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań. Odstąpienie od tego obowiązku może nastąpić wyłącznie w przypadku, gdy załatwienie sprawy nie cierpi zwłoki ze względu na niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego albo ze względu na grożącą niepowetowaną szkodę materialną, co musi zostać odnotowane w aktach sprawy.

Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że niezapewnienie stronie czynnego udziału w postępowaniu na etapie zakończenia przez organ postępowania dowodowego, a przed podjęciem decyzji odmownej nie miało wpływu na sposób rozstrzygnięcia sprawy. Jej czynny udział i tak nie mógłby doprowadzić do wydania rozstrzygnięcia odmiennego niż to wydane bez jej aktywnego uczestnictwa. Każdorazowe zawiadomienie strony o możliwości zapoznania się z aktami sprawy w 321 przypadkach decyzji odmawiających przyznania bonu energetycznego, to dodatkowy koszt, a przede wszystkim znaczne wydłużenie prowadzonego postępowania.

(akta kontroli str. 121-124)

V. Uwagi i wnioski

W związku z zakończeniem przyznawania oraz wypłat bonów energetycznych, NIK nie formułuje wniosków pokontrolnych ani uwag w tym zakresie.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁹ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Lublin, dnia 24 marca 2025 r.

Kontroler

Dariusz Barej
Główny specjalista kontroli
państwowej

/podpisano elektronicznie/

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie

Edward Szempruch
/podpisano elektronicznie/

⁹ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.